

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Orationibus Iaculatoriis Libri IV. Ascetici, Seu ad exercitationem spectantes

Balinghem, Antoine de

Antverpiae, 1618

Cap. II. Fusior explicatio tertij effectus, & utrùm orationes iaculatoriæ
minùs mereantur, quia breuiores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51085](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51085)

Ex quibus sanè verbis Dominus vult intelligi orationem esse opus bonum, cui libè, decenterque fiat, sua sit merces: vnde rursus efficitur orationem esse meritoriam, quandoquidem merces merito iustè proprièque respondeat.

C A P V T II.

Fusior explicatio tertij effectus, & utrum orationes iaculatoriaè minùs mereantur, quia breviores.

EX iis conditionibus, quibus studiosa actionis qualiscumque augetur mèritum, aliæ augent etiam eius bonitatem moralem (vt vocant) actionemque ipsam intrinsecus efficiunt meliorem: Aliæ non superioris quidem generis sunt quantitas maior, ad hæc intentio, tum libertas, postea difficultas, denique finis præstantior. Posterioris ferè sunt tum mora, quæ adhibetur actioni, tum sanctimonia efficientis eam; quò enim hæc utraque tam vnius, quàm alterius generis maiora existunt, & ampliora, hoc etiam (si cætera quidem sint paria) quam perficient studiosam actionem, ea sanè maiorem promerbitur tum gratiam, tum gloriam.

Quæ quidem doctrina haud parum (atque illud maximè de diuturniore mora) videtur derogare de iaculatoriarum quæ plurimum

ritum breuiiores sunt, tum merito, tum auctoritate. Etenim si vt quisque orat diutiùs, ita meretur, magis: quantulum mereatur is qui id ipsum momento aut breuissimo aliquo tempore præstat? Verùm benè res habet non constare meritum omne temporis mensurâ, neque verò præcipuam eius partem: quandoquidem ab ijs quæ prioris sunt generis, dependeat imprimis studiosæ actionis meritum, quæ quidem hisce nostris aspirationibus non deesse, sic paucis explico.

Quantitas auget, exaggeratque meritum operis (plus namque meretur qui dat aureos centum egeno, quàm qui vnicum modò) quia ab ea ipsa efficitur studiosæ actionis materia præstantior, à qua quidem pendet imprimis ipsius meritum. Quocirca si iaculatoriæ quamquam perbreui, nobilior subiecta sit materia quàm sit ea in qua versatur longior oratio, maiorem profectò tum laudem, tum mercedem consequetur; Occupetur itaque illa diuini amoris actionibus, hæc autem inferiori alicui virtuti insistat, tum planù est illâ (cæteris paribus) huic, & gloriâ & merito longè esse superiorem.

Quamquam id quidem negari non potest actionem, quâ diligitur Deus super omnia toto corde, mente, anima atque viribus omnibus, longiori tempore productâ, magis valere, quàm ea quæ momento ab-

rumpi.

rumpitur. Verùm quotusquisque est, qui possit inter orandum, diutius diuini amoris exercitio, immorari? cùm id sit potissima contemplationis pars, quæ tum ob corporis vi magna deorsum nitentis pondus, tum ob virium imbecillitatem, tum ob relictitatem, penè temporis puncto perficitur.

2. r. q.
180. art.
3.
Hom. 5.
in Eze-
chiel.

Quod quidem variis locis traditur tum à Sancto Thoma, tum à Gregorio in hæc verba. Mens nostra stare in cogitatione non valet, sed omne quod de æternitate perspiculum & in ænigmate conspicit; quasi furtim hoc, & per transitum videt: loquitur autem Gregorius, non modò de intelligentia, sed multo maximè de voluntate, amorisque affectione, cuius exercitio, finis, perfectioque contemplationis omnis continetur. Atque id ipsum docet ad illa Iobi verba: *quasi furtiuè suscepit auris mea venas susurri eius*. Venas (inquit) superni susurri, auris cordis furtiuè suscipit, quia subtilitatem locutionis intimæ, afflata mens, & raptim & occultè cognoscit.

Lib. 5.
moral.

Et non ita multò post. Vix susurri venas apprehendimus, quia ipsi quoque mira eius opera raptim, tenuiterque pensamus. In eadem sententiâ Bernardus, qui posteaquam contemplationem vocasset silentium in celo, id est in anima iusti, alludens ad certum de Apocalypsi locum hæc habet. *Quamdiu sumus*

Lib. de
amore
Dei c. 4.

sumus in hac vita, hoc felicissimæ pacis silentio in cælo, id est in anima iusti, quæ sedes est sapientiæ, aliquando fruitur affectus, sed hora est dimidia, vel quasi dimidia, intentio verò de reliquiis cogitationis, diem festum perpetuum agit tibi.

Quo loco per dimidiam vel quasi dimidiam horam accipe cum P. Soarez, non quidem quod verba ipsa sonare videntur, sed breuissimam huiusce actionis morâ. Quod quidem haud parum tum excellentiam tum præstantiam, tum meritum iaculatoriarum commendat, quod ipsum contemplationis apicem extremum iam tandem post multos sudores adeptus animus eas ferè solas adhibeat, iisque exiguo licet pascatur tempore, quando quidem ob rationes dictas tam sublimi amoris operatione, quæ est contemplationis quasi adeps, nemo valeat diutiùs distineri, neque in hac vinaria cella longiores moras trahere.

Neque verò id proprium est contemplationis, ut eius actiones iaculatorijs consentiant, verum quælibet oratio, maximè quæ mente perficitur, ut frugifera sit ac salutaris, illas ipsas iaculatorias adhibeat necesse est. In confesso namque est omnes apud spiritualis vitæ peritos, tum demum res diuinas meditati suum operæ constare fructum, quando post diuturniorem mentis inuestigationem

ac

Lib. 2. de
orat.
c. 10.

ac ratiocinationem, prorumpit tandem in
pium aliquem affectum erga Deum: qui qui-
dem affectus cum modico duret tempore,
vt experientia constat (neque enim ferre pos-
sit humana imbecillitas diuturniores illas
animi motiones) meritò ad iaculatorias ora-
tiones est reuocandus. Quæ quidem medi-
tanti, scilicet voluntate iam excitatâ atque
commotâ, frequentius iterandæ sunt. Quod
sanè ita est vtile, vt in eo positum sit totum
meditationis momentum.

Atque hoc ipsum est quod cælestes facti-
tant ciues apud Isaiam, cum diuinæ maiesta-
tis admiratione suspensi creberrimè quasi
iaculantur illud: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Do-
minus Deus exercituum*: eò fit, vt à D. Ioanne
Apoc. 4. dicantur requiem non habere die, ac nocte,
id est nunquam omnino cessare à laude Dei.
Neque verò vlla erat SS. Dauidi orandi ra-
tio familiarior, quàm hæc quæ iaculatoria-
rum repetitione constat. Siquidem comple-
ctebatur is animo vnâ aliquam excellen-
tiam earum, quæ diuinam naturâ perficiunt,
quâ benè intellectâ, menteque iam cælesti
lumine completâ, erumpebat is, breuioribus
hisce aspirationibus in vehemētissimos vo-
luntatis affectus, quarum frequenti repeti-
tione eandem continuabat animi motio-
nem. Cuius quidem rei tam occurrunt fre-
quentia exempla, vt superfluum videatur ips

recensendis diutiùs immorari.

In ijs illustre admodum est, quod ex psalmo quinto & tricesimo supra centesimum ducitur, in quo frequentissima huiusce diuini elogij (*quoniam in aeternum misericordia eius*) repetitione se ipsum mirificè excitat ad diuina misericordiae miracula, prædicanda. Quid, quod ipsa item Christi domini sponsa Ecclesia, columna & firmamentum veritatis, nos ad frequentem hanc affectuum repetitionem inuitat, dum in sacro-sancta liturgia vel ad excitandam contritionem, vel ad iam excitatam luce palàm depromendam, ter percusso pectore ingeminat *mea culpa?* dum postea expetendæ Dei miserationi nouies *κύριε ἐλέησον* adhibet? dum solemnè publicoq̄ue diuini officij concentu decies alleluia ad Dei laudes cumulandas; vnius Antiphonæ spiritu pronuntiat? Quid tot quæso tamq̄ue frequentes vnius eiusdemq̄ue rei repetitiones? Aliudne sunt quàm orationes iaculatoriæ crebriùs vsurpatæ?

Neque verò ab hac orandi ratione abhorruere sancti Patres: Serò te amaui (ita exclamat Augustinus) pulchritudo tam anti-
qua, & noua, serò te amaui. Et alibi. Et cognoscam te cognitor meus, cognoscam te. Sæctum verò Franciscum orando toties hæc iterasse: Deus meus & omnia, Deus meus & omnia, vt eâ exercitatione noctes ipsas trās-
egerit

In laudibus
pasch.
offic.

L. 10.
confess.
c. 17.

c. 1.

egerit superiùs commemoratum est. Nimirum est hæc crebra affectionum repetitio, recta, certa que via ad eam cum Deo consuetudinem, quam scopum esse orationis, atque imprimis contemplationis; à maioribus nostris accepimus. Neque verò est via tantùm, sed eius ipsius compendium etiam, ad veræ solidæque deuotionis habitum comparandum, qui nisi frequentibus actionibus non efficitur: qua de re ita grauius testis

D. Bonauentura;

l. de my-
stica
Theol.
quæst.
vltima.

Si quis, inquit, per viam purgatiuam bene præparatus frequentissimè hoc dictum corde frequentaret. ô domine quando te diligam; quando te constringam? citiùs se sciret experimentaliter inflammarî, quàm si de secretissimis cælestibus, vel de æterna generatione vel processione millies cogitaret. hæc S. Bonauentura. Maneat ergo contemplationis, meditationis, orationisq; omnis fructum atque meritum, precatiunculis iaculatorijs, quæ affectu iam commoto, excitataque voluntate fiunt, colligi potissimùm. sed ad propositas maioris meriti causas redeundum.

Intensio maior actionis (quæ quidem altera erat causa augens meritum, plus enim meretur qui feruidè, quàm qui remissè Deum amat) propria videtur harum orationum, quæ ob sui breuitatem maiore animi tum

conato,

conatu, applicationeque, tum incitatione perficiuntur, quæ eadem in longioribus non existunt: tum quod non possit animus tam diu quasi arcum contentum tenere, feruoremque conceptum producere: tum quod vt inquit Cassianus, dæmon nobis semper infestus, tunc maximè adhsit infestior, cum contra se offerre nos preces Domino velle peruiderit, cogitationibus excitatis, abducere mentem nostram à supplicationibus intentione festinans, & per hoc eam tepescere à cæpto feruore contendens. Quamobrem vilius censent breues quidem rationes sed creberrimas fieri, illud quidè vt frequentius Dominum deprecâtes, iugiter eidè coherere possimas, hoc verò vt insidiâs diaboli iacula, quæ insigere tunc nobis præcipuè cum oramus insilit, succinctâ breuitate vitemus. Hæc Cassian. Qui quidè breuiorû precationû usum utpote feruentiorum de communi Patrum Ægypti sententia, longioribus præfert, quas ipsa mora animique imbecillitas non patitur esse tam vehementes.

Pulchrè quidem sanctus Nilus de hac ipsa re: non spectat inquit, ad laudem orationis, quanta sit, sed qualis: quod quidem non ita accipiendum quasi verò nihil omnino laudis à quantitate mora que temporis consequatur oratio, sed quod potissima eius excellentia, qualitate, intensio-

Dd ne

lib. 2.
instit.
c. 10.

De oratione
c. 145.

ne feruoreque contineatur. Equidem proutulerim vnicam inuocationem sancti Spiritus, quæ sit solemnè illo Ecclesiæ hymno *Veni Creator*, qualem accepimus fuisse beati Francisci Xauerij, cui libet vel longissima orationi si tepidè & oscitanter fiat. Verum audiamus quid de eo Tertullianus noster.

Lib. 6.
vita
c. 5.

Ad mentis (inquit) attentionem, ac pietatem vehementius accendendam hymnus *Veni Creator* ante singulas ecclesiastici officij horas pronuntiato, haud segniter sancti Spiritus exposcebat opem, quem quidem ille hymnum tanto semper pronuntiabat ardore, ut ei cor è pectore exilire, animusque deficere videretur.

Sed ne quempiam ab orandi studio illud abducat, quod non eximium illum precandi feruorem in se ardoremque experiat, id imprimis intelligendum est quod à peritioribus quibusque Theologis traditur: mirum, neque ab oratione, neque ab aliqua quapiam studiosâ actione certum vllum aut statum requiri gradum mensuramque intensiōnis aut feruoris, ut si eò fortè non peringat, desinat ea promereri tum gratiam, tum gloriam: Neque verò eorum recipienda est sententia, qui id negant esse opus meritum, quod est remissius habitu à quo promanat. An non pollicetur Deus operibus etiam minimis, (quæ quidem eius in nos

est benignitas) æternam beatitudinẽ, dummodo ab amico ipsique accepta persona fiant? *Qui recipit Prophetam (inquit) in nomine propheta, mercedem propheta accipiet.* Num hinc exigitur ut magnã id fiat animi seu contentione, seu vehementiã? Et alibi. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata:* seruantur autem etiam operibus habitu ipso à quo fiunt multo remissioribus. Ad hæc œcumenicũ Concilium habitum Tridenti, vniuersẽ definit, iustorum opera, à gratia profecta merendi vi pollere, nec vllum petit certum intensio nis gradum: eiusque definitio cùm dogma contineat, decretumque fidei, Theologorum quidem sensu, æquiualeat definitioni vniuersali. Postremò cùm peccatum mortiferum, quantumuis remissum paruòque affectu commissum, supplicium mereatur æternum, cur quodlibet virtutis officium, ab amico præstitum, non valeat ad vitam æternam. Num erit igitur procliuior Deus Opt. Max. ad vlciscendum, quàm ad remunerandum, proniòrque ad pœnam quàm ad gratiam?

Atque ex proximè dictis videre licet, quàm incredibili fructu frequententur hæc ad Deum aspirationes, quamque vberem possit quisque meritorum, cælestiumque donorum segetem in dies, imò in horas propè singulas colligere. Etenim si is, qui

D d 2 diem

Matth.
10.

Matth.
19.

Sess. 6.
can. 32.

diem totum extrahit frequentibus exemplis gratiâ in Deum blasphemius, animo licet conceptis tantû, variisque item actionibus obsequi in proximum, cupiditatibusq; vindictæ ac libidinû generibus spontè cogitatis, quas cum animo ac voluntate approbet statuatque, ita res ferat re exequi: si hic, inquam, perditus & flagitiosus exacto die toties ignis æterni reus existit, quoties mentem prauo aliquo desiderio scœdauit? quoties quod per diem, & quàm innumerabiles ob causas æternâ dignus erit mercede is, cui diu ipsa abiit tota, ad Deum aspirando? modo quidem actionum amoris exercitio, modo verò petitione virtutum, aliàs antea vitæ dolore, aliàs proposito melioris? Quam se is ad vesperam ratione secum inritâ, conperiet diuitem meritorum, cœlestiumque donorum? tunc videbit sanè & affinet & mirabitur & dilatabitur cor eius: mirabitur tantillâ re tantùm fecisse quæstum; mirabitur se tam exiguo labore, breuiculisque precationibus tam ingentem perennis felicitatis mercedem præmiumque consecutum. Vt verbo absoluaui, mirabitur (quod supra monuit non sine admiratione Bernauentura) se id oratiunculâ vnica adeptum, quo vel mundus ipse quantus quantus est longè & dignitate & fructu est inferior.

Isaie 60.

De perfect. vi.
22 c. 2.

Ad

Ad intensionem porrò, reuoco attentionem, quæ plurimum conducit etiam ad orationis meritum, quæque facilius breuiore quàm longiore habetur: pluris enim facit Deus (Basilio teste) breuem precationem attentè fusam, & quemadmodum decet, quàm longiorem his vacuam qualitatibus: neque is orationum vel multitudine vel morâ, verùm earum pondere feruoreque vincitur.

Ad libertatem & difficultatem maiorem quod attinet (quæ duo erant reliqua capita augendi meriti) nihil occurrit proprium harum orationum: Atque etiam communia sunt cum omni oratione, quæ de orantis sanctitate (quæ quidem erat altera causa quæ extrinsecus merito amplificando deseruit) fusè possent disputari.

Altera autem erat quantitas temporis de qua Tullius. Recta, inquit, affectio, De finibus 1. 3. quam Græci *κατὰ χρόνον* vocant non sit maior productione temporis; quæ quidem de maiori rectitudine seu bonitate interiore accipienda sunt, quam productione temporis non crescere constat inter omnes. Verùm ne deest quidem ipsa breuioribus hisce aspirationibus, quamquam enim frequenter interrumpantur, nec productiores moras continentis temporis patiantur, nihilominus post modicam quietem resumuntur

muntur frequentius, vt si eas tempore continuo metiamur, parum quidem durent multum autem si tempore discreto vt philosophi loquuntur: quas vniuersas tempore discreti partes, si in vnum conferes, vtique continuari temporis non exiguam partem portionemque confeceris.

Quod vtinam obseruent ij, qui in ualitudine corporis, aut capitis imbecillitate, aut negotiorum multitudine præpediti longioribus orationibus, quas vel religiosa disciplina, vel pia consuetudo præscribit, non sufficiunt. Etenim si breuiore hæc frequentent, in iis que sint creberrimi (vt supra monebat Cassianus) rationibus acti temporis secum ipsi ad vesperam subdatis, comperient sanè se nihilominus temporis licet secreti diuulsi que, præcationi dedisse, quam qui id ipsum continuato tempore præstiterunt. Quocirca non minus quam in orationis tempus à regula præstitutum & fortè vtilius atque vberiore fructu, meritoque expleuerint.

Vter enim, dic, amabò, horum duorum regi gratior existit, an qui ei rotum diem adstat, verum oscitabundus, & aliud agens, an verò qui se certo tempore & ex intervallo regi sistit supplex magna que animi promptitudine amoris que significatione, voce denique, gestu, habitu que corporis atque vni-

uerfis ad obsequium comparatis, se eius obsequio deuotum testatur? Clarior est ea res, quàm vt à me indicetur. Neque verò obscurum esse potest creberrimè ad Deum aspirantem posteriori annumerandum, quem priore longè Deo acceptiorem esse crediderim, quòd longiori orationi eam quæ decet quamque rei præstantia exigit adhibere tum attentionem tum intentionem, sit admodum arduum, & quod inde sit parum vusu ipso receptum probatumque his addo longioris meditationis fructum post diuturnam veriinuestigationem, tum demum percipi, quando mens (vt etiam suprà obseruatum est) in affectus feruentioresque iaculatorias erumpit.

Sed ne exigua earum mora angatur quispiam, quasi parui omnino sit meriti tantillo tempore supplicare. Intelligat is se huic incommodo (si quod est) desideratione longioris orationis supplere posse; optet itaque & sincerè atque ex animo experat diutius orare: cum id (quæcumque sit demum eius rei causa) præstare non possit, sanè diuturnioris illius precationis seu laudem, seu meritum consequetur: solent enim diuinæ litteræ laudem humanarum actionum omnem, voluntati ascribere. Argumento sit illud Angeli personam Dei agentis ad Abraham, quem ob efficacem dumtaxat voluntatem,

tatem, natum ex se sacrificandi Deo citra
 Gen. 22. effectiōnem tamen, ita compellat. Per me-
 16. metipsum (inquit) iuravi, quia fecisti rem hanc,
 & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me, be-
 nedicam tibi, & multiplicabo semen tuum sicut
 stellas celi, & velut arenam, quae est in litore
 maris; Nihilo scilicet minoris aestimans exi-
 miam illam animi promptitudinem, acque
 si illam opere praestitisset.

An non Apostolus promptam volunta-
 2. Cor. 8 rem asserit acceptam esse secundum id quod
 habet, non secundum id quod non habet?

In quam sententiam praclare D. Cypria-
 1. 3. ad Quirin. nus; In opere (inquit) etiamsi per mediocri-
 c. 4. tatem minus fiat, ipsa voluntas satis est.

Et D. Ambrosius. Affectus (inquit) diu-
 1. 1. Of- fic. c. 30. tem collationem aut pauperem facit, &
 pretium rebus imponit. Idipsumque de-

1. 8. Infr. c. 19. cet Cassianus his verbis. Dominus non so-
 lum pro operationis effectu, sed etiam
 pro voluntatis ac voti desiderio, vnicui-

que aut praemium reddet aut poenam. At-
 que item Gregorius. Dominus cor non sub-
 1. in Eu. g. stantiam pensat: nec perpendit quantum
 in sacrificio, sed ex quanto proferatur.
 Hinc Psalmista dicit. *In me sunt Deus ver-
 tua, quae reddam laudationes tibi.* Ac si aper-
 te dicat. Et si exterius munera offerenda
 non habeo, intra memetipsum tamen inue-
 nio, quod in ara tua laudis impono. quia qui
 nostra

nostrâ datione non pascaris, oblatione cordis placaris. Nihil enim offertur Deo ditius voluntate bonâ.

His non absimilia cæteri Patres, quæ quidem res magno solatio sit oportet tum ægris corpore, tum negotiosis hominibus, quorum seu valetudo seu occupationes, productiores orationes non ferunt.

Atque hæc de præcipuis tribus harum iaculatoriarum effectis.

C A P V T III.

*De aliis earum sed secundis effectis,
ex Gracis Patribus.*

MIRUM est quàm sint tum frequentes tum disertis sancti Patres in explicâdis orationis fructibus; qui quoniam omni cõveniunt orationi, suam etiam sibi partem vendicant orationes iaculatoriæ, atque eò fortè maiorem, quàm longiores, quod illarum usus sit maior & frequentior à pluribusque vsurpetur, feruidioreque plurimum fiant affectu unde & vberior fructus colligatur. Atque ordiar à sancto Gregorio Nysseno, cuius hæc sunt orationis seu encomia seu fructus. Oratio pudicitiae præsidium atque tutamen est, iræ moderatio, superbiam sedatio atque repressio, iniuriarum tenacis memoriæ expurgatio, invidiam

*l. de oratione
sub initium.*

D d 5 pro-